

екскурсы ў гісторыю пытання. Выканаўшы заданне, навучаемыя павінны былі даць абгрунтаванне свайму выбару.

Як паказала наша работа, на пачатковым этапе большая частка студэнтаў сутыкалася з цяжкасцямі ў адборы ўласна-навуковага зместу і выпісвала тлумачэнні, гэта значыць, спадарожны галоўным думкам матэрыял. З часам практыкаванне ў выкананні падобных заданняў спрыяла таму, што ў якасці галоўных думак пачалі выпісвацца сказы, якія раскрывалі навуковы змест абмяркоўваемай праблемы.

Уменне адекватна вылучаць галоўнае ў змесце вывучаемага матэрыялу фарміравалася і пры выкананні заданняў на яго сістэматызацыю. З гэтай мэтай канструяваліся спецыяльныя тэксты, кожны з якіх змяшчаў вытрымкі з дзвюх і больш работ. Тэкст уключаў апісанне навуковага факта і яго тлумачэнне. У змест тэксту ўводзілася лагічная супярэчнасць паміж фрагментамі. Калі пасля вывучэння тэксту дадзеная супярэчнасць не заўважалася, што сведчыла аб няўменні ажыццяўляць сістэматызацыю матэрыялу, прапаноўвалася аднавіць матэрыял шляхам пераказу ці адказу на пытанні. Выкарыстанне прыёмаў пераказу і адказу на пытанні дазволіла фарміраваць мэтавую ўстаноўку на сістэматызацыю матэрыялу ў працэсе яго вывучэння.

Такім чынам, пэўная частка даследчыцкіх заданняў можа быць накіравана на навучанне студэнтаў малодшых курсаў арыентаванню ў лагічнай структуры тэксту, што, на нашу думку, з'яўляецца важнейшай перадумовай фарміравання ў іх уменняў даследчыцкага чытання навуковай літаратуры.

Ліцвіна Н.У.

АБ СУЧАСНЫХ ТЭХНАЛОГІЯХ НАВУЧАННЯ СТУДЭНТАЎ ВА ЎМОВАХ ШМАТУЗРОЎНЕВАЙ СІСТЭМЫ АДУКАЦЫІ

Перабудова вышэйшай школы, пераход факультэта на шматузроўневую сістэму падрыхтоўкі педагогічных кадраў для дашкольных устаноў патрабуюць ад выкладчыкаў выкарыстання ў вучэбным працэсе навацыйных адукацыйных тэхналогій.

Першы ўзровень (3 гады навучання) забяспечвае шырокапрафесійную і агульнанавуковую падрыхтоўку будучых педагогаў. На гэтай ступені галоўны акцэнт робіцца на традыцыйных відах вучэбнай дзейнасці: лекцыях, семінарах, практычных і лабараторных занятках. Яны

праводзяцца з выкарыстаннем актыўных метадаў навучання, якія значна інтэнсіфікуюць вучэбна-пазнавальную дзейнасць кожнага студэнта, спецыяльна арыентаваны на развіццё яго самастойнасці, аб'яднаюць у адзіны пазнавальны працэс вучэнне і творчасць.

Гэта перш за ўсё актыўныя лекцыйныя заняткі: праблемныя і "безканспектыя" лекцыі, лекцыі з запланаванымі памылкамі, лекцыі-дыялогі і г.д., якія спалучаюцца са звычайнымі інфармацыйнымі лекцыямі.

Семінарскія заняткі праводзяцца ў форме дыялагічных зносін паміж удзельнікамі, уключаюць абмеркаванне дыскусійных пытанняў, рэфератыўных выступленняў, аналіз выкананых студэнтамі вучэбна-даследчых заданняў, інсцэніраванне і рашэнне педагогічных сітуацый.

Практычныя і лабараторныя заняткі, арганізаваныя ў актыўным ключы, павінны забяспечваць рэгулярнае прадстаўленне выкладчыку самастойна атрыманых студэнтамі вынікаў, іх аналіз і дапрацоўку пры неясным выкананні ці выяўленні памылак.

На першым этапе навучання выкладчыку належыць вядучая роля ў дасягненні адукацыйных і выхаваўчых задач.

На другім узроўні (2 гады навучання) дасца базавая агульнаадукацыйна-прафесійная падрыхтоўка, рыхтуюцца бакалаўры дашкольнага выхавання. На гэтай ступені ажыццяўляецца перанос акцэнта з навучаючай дзейнасці выкладчыка на пазнаваўчую дзейнасць студэнтаў. Узрастае роля інфармацыйных тэхналогій навучання. І перш за ўсё гэта шырокае выкарыстанне кінафільмаў, відэафільмаў, камп'ютараў. Камп'ютары дазваляюць значна павялічыць аб'ём інфармацыі, паскорыць працэс вучэбнага пазнання. Удасканальваюцца формы і метады самастойнай работы студэнтаў.

Разам з камп'ютарнымі тэхналогіямі навучання, тэставымі метадамі кантроля ведаў студэнтаў шырока выкарыстоўваюцца дзелавыя гульні. Напрыклад, дзелавая гульня "Вяртушкі зносін", якая дазваляе пераадолець дэфіцыт зносін пры навучанні з дапамогай камп'ютараў; дзелавыя гульні, заснаваныя на метадах унекантэкстных аперацый з базавымі паняццямі па вучэбных прадметах (напрыклад, дзелавая гульня "Педагогічны тэзаурус"). Таксама выкарыстоўваюцца развіваючыя гульні (арганізацыйна-дзейнасныя, арганізацыйна-мысліцельныя), ролевыя гульні, семінары-брыфінгі, мікравыкладанне студэнтаў і г.д. Неабходна заахвочваць удзел студэнтаў у алімпіядах, конкурсах.

Такім чынам, асноўнай задачай выкладчыкаў на другой ступені навучання з'яўляецца арганізацыя такой вучэбнай дзейнасці студэнтаў, у

працесе якої фарміруєцца пазнаваўчы падыход, творчыя адносіны да справы, імкненні да самаўдасканалення.

На трэцім узроўні (1 год навучання) рыхтуецца магістр адукацыі, ажыццяўляецца падрыхтоўка высокакваліфікаваных выкладчыкаў для спецыяльных тыпаў навучальных устаноў (педвышлішчаў, ліцэяў, гімназій), ВНУ, работнікаў органаў кіравання адукацыяй. Дыплом магістра дае права займацца навукова-даследчай працай. На гэтай ступені важна перамяшчэнне акцэнта ў арганізацыі вучэбнага працэса на супрацоўніцтва са студэнтамі, сатворчасць. Навучанне павінна грунтавацца на "сільных" інтэлектатэхналогіях, якія ўключаюць асновы тэорыі рашэння вынаходніцкіх задач, "мазгавога штурма", эўрыстыкі, прагностыкі, тэорыі развіцця творчай асобы, інтэнсіфікацыі інтэлектуальнай дзейнасці, трэнінгі самапазнання, зносін, крэатыўнасці.

Выкладчыкі могуць выкарыстоўваць блокі-канспекты лекцый, якія ўяўляюць сабой набор схем, табліц, малюнкаў і г.д., выкананых у выглядзе канспектаў і служачых для творчай працы студэнтаў.

Практычныя і лабараторныя заняткі праводзяцца з выкарыстаннем элементаў даследавання. Калі для атрымання адказаў на пастаўленыя пытанні студэнты павінны звяртацца да разнастайных крыніц інфармацыі, абменьвацца думкамі, канструяваць метадыку рашэння задачы, праводзіць мікрадаследаванні, ацэньваць атрыманыя вынікі. Студэнты ўдзельнічаюць у дзелавых гульнях даследчага характару (інавацыйных, праблемна-дзелавых, арганізацыйна-дзейнасных і інш.). Пажадана арганізацыя працы творчых школ. Студэнты абавязкова павінны ўдзельнічаць у навукова-практычных канферэнцыях.

Вядучая роля ў дасягненні адукацыйных мэтаў на трэцяй ступені навучання належыць студэнтам. Выкладчык выконвае функцыі арганізатара і кансультанта.

Арцёменка З.В.,
Новік В.В.

САМАСТОЙНАЯ РАБОТА СТУДЭНТАЎ З ЛІТАРАТУРАЙ. ВАЖНЫ СРОДАК ІХ ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХТОўКІ

Вырашыць складаныя задачы, якія стаяць перад педагогічнымі ВНУ па павышэнню якасці падрыхтоўкі спецыялістаў, немагчыма без удасканалення самастойнай дзейнасці студэнтаў.

Самастойная работа садзейнічае пашырэнню ведаў студэнтаў, робіць іх больш трывалымі, развівае мысленне, прафесійны інтарэс, густ да пошукавай дзейнасці, узбройвае іх метадамі самастойнага навукова-педагагічнага даследавання.

Каб самастойная работа стала сістэмнай, яна павінна паслядоўна прайсці праз усе віды заняткаў, пры гэтым кожны папярэдні этап павінен падрыхтоўваць ход і характар самастойнай работы на наступным этапе.

Далучэнне студэнтаў да самастойнай работы пачынаецца на лекцыі. І чым больш ставіцца на ёй злободзённых педагогічных праблем і намячаецца шляхоў іх рашэння, тым мацней актывізуецца самастойнасць меркаванняў студэнтаў, тым больш настрайваецца яны на далейшую паглыбленую работу з літаратурай, на вывучэнне і аналіз педагогічнага вопыту.

Адным з важнейшых відаў самастойнай дзейнасці студэнтаў з'яўляецца вывучэнне і канспектаванне літаратуры, у выніку чаго пашыраюцца веды будучых педагогаў, развіваюцца ўменні і навыкі самастойнага пошуку і апрацоўкі неабходнай інфармацыі. Але наяўнасць канспекта яшчэ не гарантуе рацыянальнага выкарыстання ведаў у практычнай дзейнасці. Падчас тэарэтычных ведаў існуюць самі па сабе, а практычная дзейнасць сама па сабе. Гэта патрабуе ад выкладчыка актыўнай дапамогі студэнтам у працэсе работы з літаратурай. Карысна адразу накіраваць увагу студэнтаў на тое, каб у працэсе чытання літаратуры яны аналізавалі змест прачытанага, выяўлялі пазіцыю аўтара і супастаўлялі яе са сваёй, вызначалі шляхі і сродкі жыццядзейнасці, выказанай ідэі ў працэсе педагогічнай практыкі. З гэтай мэтай мы рэкамендуем студэнтам педагогічныя артыкулы, якія яны аналізуюць на семінарскіх занятках па распрацаванай намі схеме.

Калі студэнты навучаюцца аналізаваць літаратуру (у нашай практыцы гэта работа праводзіцца ўжо са студэнтамі першага курса), ім прапанована адкрыць "банк педагогічных ідэй", куды яны змяшчаюць важныя, на іх думку, ідэі з прачытанага, а таксама з педагогічнай практыкі.

Для больш глыбокага і цэласнага асмыслення праблемы студэнтам прапануецца сфармуляваць пытанні, якія з'яўляюцца ў іх у працэсе чытання літаратуры, а потым абмеркаваць іх на семінарскіх занятках. Асабліва садзейнічае гэтаму правядзенне "прэс-канферэнцый" па вызначаных праблемах, дзе адны студэнты выступаюць у якасці карэспандэнтаў, а другія - у якасці каментатараў.